

УДК 378.14

Буянов П.Г.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено особливостям дистанційної освіти в системі неперервної професійної освіти.

Ключові слова: неперервна професійна освіта, дистанційна освіта, дистанційне навчання, дистанційні технології.

Фундаментальною характеристикою сучасної цивілізації є орієнтація на розвиток освіти, науки і культури, на розширення інтеграційних процесів у сфері людської діяльності.

Реформування змісту професійної освіти виступає провідним фактором розвитку всієї освітньої системи. Воно полягає не лише в оновленні змісту освіти, але й у створенні механізму його постійного оновлення, переведення освітнього процесу в режим інноваційної активності, тобто переході до неперервної освіти, що охоплює все активне життя людини.

Світовий досвід акцентує увагу на тому, що основою сучасної ефективної освіти є система неперервної освіти, яка забезпечує широке впровадження в навчальний процес дистанційних технологій.

Мета статті полягає у виявленні особливостей використання дистанційних технологій в системі неперервної професійної освіти.

Теоретичним і практичним питанням неперервної професійної освіти присвячені роботи провідних учених-педагогів С. Гончаренка, Р. Гуревича, Н. Ничкало, В. Подобеда, Р. Юнацкевича та інші.

Розробка й упровадження сучасних педагогічних технологій професійної підготовки фахівців розкриті в працях В. Безпалька, В. Сидоренка, С. Сисоевої і багатьох інших.

Проблеми дистанційної освіти активно досліджували такі вчені, як: В. Биков, Є. Владимирська, Н. Євтух, В. Жулкевська, С. Калашнікова, С. Кудрявцева, Є. Полат, В. Тихомиров, В. Хмель, Б. Шуневич та інші.

Інтенсивність динаміки інноваційних процесів у науковій і технічній галузях прискорюють процес втрати функціональності наявних знань, що викликає у фахівця будь-якої сфери діяльності необхідність в отриманні нової інформації, її адаптації для оперативного використання.

Скорочення життєвого циклу економічно цінних знань і зростання міжгалузевої мобільності трудових ресурсів сприяють посиленню зворотного зв'язку між ринками освітніх послуг і ринками праці. Це призводить до розуміння ключової ролі неперервної освіти.

Аналіз сучасної світової освітньої політики показав, що неперервна професійна освіта має такі стратегічні цілі:

- розширення доступності освіти протягом життя через інформування та консультацію про освітні можливості;
- надання освіти в формах, які дадуть дорослим можливість поєднувати навчання з іншими видами діяльності;
- забезпечення доступності освіти для всіх категорій громадян;
- забезпечення гнучкості освітніх траєкторій;

- формування активної громадянської позиції;
- сприяння формуванню мереж освітніх інститутів на всіх рівнях;
- забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці.

Спираючись на дослідження Р. Юнацкевича [5], виділимо сучасні тенденції у неперервній професійній освіті:

- від лекційних "повчаючих" занять – до індивідуалізованого навчання;
- від академізованого змісту – до навчання на робочому місці (зміст – конкретні проблеми);
- від навчання конкретній професії – до навчання в колективі;
- від звичайного навчання – до проблемного;
- від очного навчання – до дистанційного.

Світовий досвід переконує в тому, що основою сучасної ефективної освіти є система неперервної освіти, яка забезпечує широке впровадження в навчальний процес дистанційних технологій.

Дистанційна освіта [2] – комплекс освітніх послуг, запропонований широким верствам населення за допомогою спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища, оснований на засобах обміну навчальною інформацією на відстані.

В. Биков [1] відзначає, що дистанційне навчання є однією з форм отримання неперервної освіти, яка призначена реалізувати права людини на освіту та отримання інформації; вона існує та буде існувати поряд з традиційними формами отримання освіти – очною, очно-заочною та вечірньою. Дистанційне навчання – це універсальна, синтетична, інтегральна, гуманістична форма навчання, яка створює умови для тих, хто навчається, вона адаптована до базового рівня знань і до конкретних цілей навчання.

Дистанційне навчання як одна з форм системи освіти почала розвиватися ще до появи комп'ютерної мережі Інтернет, поступово збільшуючи комплекс технологій, що використовуються. Спочатку була так звана кейс-технологія: чітко структуровані навчально-методичні матеріали комплектувалися у спеціальний набір ("кейс"), який потім відправлявся студенту для самостійного вивчення. З часом паперові проспекти та підручники були доповнені записами на магнітних носіях і CD-ROM, а для проведення занять і читання лекцій почали використовувати телевізійні технології. При цьому студент все ж повинен був періодично відвідувати очні консультації викладачів або інструкторів у спеціально створених для цього навчальних центрах. Всесвітня павутина послужила основою для розвитку мережевих технологій розповсюдження знань, надавши студентам і викладачам електронні підручники і бібліотеки, зручні системи тестування. Інтернет дозволив не лише об'єднати всі відомі інструменти навчання, але й розширити їх перелік, тим самим значно вплинувши на інформаційну культуру в освітній галузі [4].

Дистанційне навчання буває синхронним та асинхронним. При синхронній моделі студенти і викладачі спілкуються в реальному часі через віртуальні аудиторії. При асинхронному підході студент сам визначає, де саме брати інформацію та чи виконувати завдання за загальним планом або за власним.

Дистанційна освіта передбачає наявність особистого навчального плану, спілкування з викладачем, який здійснює кураторство навчання, консультує того, хто навчається, перевіряє контрольні роботи, а також допомагає у підготовці до екзаменів. Від звичних очної і заочної форм навчання дистант відрізняється можливістю самостійного вибору темпу роботи і послідовності вивчення предметів.

Звернемо увагу на те, що основу дистанційної освіти становить цілеспрямована та контрольована інтенсивна самостійна робота того, хто навчається, який може навчатися в зручному для себе місці, за індивідуальним розкладом, використовуючи комплект спеціальних засобів навчання та узгоджену можливість контакту з викладачем за допомогою засобів телекомунікацій.

Доцільно відзначити, що дистанційна освіта тісно пов'язана з іншими формами навчання, які передбачають самостійну роботу з різними джерелами. Однак її специфічна особливість полягає у використанні технічних можливостей.

Важливо пам'ятати, що дистанційна освіта – це не засіб заміни викладача комп'ютерною технікою, а засіб взаємодії з викладачем на базі інформаційно-комунікативних технологій.

Здійснюючи аналіз проблеми провадження дистанційних технологій у систему неперервної професійної освіти, ми виявили кілька умов підвищення інтересу до дистанційної освіти засобами глобальної мережі Інтернет. По-перше, існує необхідність у простій та достовірній інформації. По-друге, технології для задоволення цих потреб уже існують і в подальшому будуть удосконалюватися. По-третє, неперервна професійна освіта, як й інші сфери діяльності, розглядає дистанційне навчання як новий важливий напрям ділової діяльності.

Проведене нами дослідження дало можливість виділити фактори, що впливають на розвиток дистанційної освіти:

- доступ до Інтернету та якість зв'язку (існують люди, які не мають доступу до Інтернету, або коли велика кількість людей одночасно працює в Інтернеті, то якість зв'язку значно погіршується, збільшується час завантаження та відповіді);

- інтерактивність дистанційної освіти (бажано, щоб дистанційне навчання являло би собою "віртуальний клас", який складається зі студентів і викладацького складу, які територіально знаходяться далеко один від одного, навіть у різних країнах).

Аналіз проблеми дав можливість виділити позитивні та негативні сторони дистанційної освіти в системі неперервної професійної освіти. Охарактеризуємо кожну з них.

Серед основних переваг дистанційної освіти можна виділити:

- Доступність. Можливість отримувати якісну освіту, знаходячись при цьому у будь-якій точці світу, не обмежувати себе у виборі навчального закладу.

- Соціальна рівноправність. Рівні можливості отримання освіти незалежно від стану здоров'я, елітарності, матеріального забезпечення того, хто навчається.

- Модульність. Кожний окремих курс створює цілісну уяву про певну предметну галузь. Це дозволяє з набору незалежних курсів-модулів формувати навчальну програму, яка відповідає індивідуальним або груповим вимогам.

- Гнучкість. Можливість працювати у зручному для себе місці, у зручний час, у відповідності до власного темпу, можливостей та освітніх потреб, самостійно планувати час і розклад занять, навчальних предметів.

- Можливість використання великої кількості джерел початкової інформації.

- Інтернаціональність. Експорт та імпорт світових досягнень на ринку освітніх послуг.

- Відносна дешевизна. У середньому дистанційна освіта обходиться на 50% дешевше традиційних форм навчання.

- Мобільність. Можливість використовувати під час навчання сучасні технології.

- Поетапна оплата.

- Широкий вибір спеціальностей (найбільш перспективні, з урахуванням аналізу сучасного ринку праці).

- Живе спілкування. Відеолекції, відеоконференції, форум-спілкування компенсують відсутність прямого візуального контакту.

- Можливість виходити на зв'язок як з викладачем, так і зі студентами.

- Можливість створювати для навчання комфортну атмосферу.

До недоліків, що супроводжують дистанційну освіту, можна віднести:

- Необхідність дешевого і швидкого доступу до Інтернету.

- Обмежене спілкування між викладачем і студентом. Недолік спілкування з колегами-студентами для обміну досвідом.

- Необхідність мати високі самодисципліну, організованість, особисту мотивацію.

- Відсутність можливості швидкого практичного застосування отриманих знань з наступним обговорення з викладачем, розгляд конкретних ситуацій.

Отже, дистанційна освіта затребувана суспільством, є однією з важливих і найбільш демократичних форм навчання, що дозволяє отримати освіту широким верствам населення незалежно від місця проживання та соціального статусу.

Дистанційна освіта відіграє важливу роль у системі неперервної професійної освіти, спирається на різноманітні засоби надання навчальних матеріалів (друковані документи, засоби радіо і телебачення, засоби комп'ютерних телекомунікацій) і стає частиною інформаційної культури людини.

Матеріали статті можуть служити основою для подальших досліджень у питанні модернізації системи неперервної професійної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Биков В. Ю. Дистанційна освіта – перспективний шлях, розвитку професійної освіти / В. Ю. Биков // Педагогічна газета. – 2001. – № 1. – С. 2.
2. Бомбин Р. Н. Актуальные аспекты дистанционного обучения в системе непрерывного профессионального образования / Бомбин Р. Н. // Образование через всю жизнь: Непрерывное образование для устойчивого развития: тр. междунар. сотрудничества / [сост. Лобанов Н. А., ред. Лобанова Н. А., Скворцова В. Н.]. – ЛГУ им. А. С. Пушкина, НИИ соц.-экон. и пед. пробл. непрерыв. образования. – С.-Пб.: 2010. – Т. 8 – С. 276 – 278.
3. Ракитов А. И. Прогноз развития науки и технологии в России на период до 2025 года / А. И. Ракитов // Вестник РАН. – М., 1998. – № 8. – С. 746 – 753.
4. Семенов И. Обучение через Интернет – это реально [Электронный ресурс] / И. Семенов // Дистанционное образование. Сборник статей. – 2004. – Режим доступа: http://sbiblio.com/biblio/archive/do_sbornik/17.aspx.
5. Юнацкевич Р. И. Теория образования взрослых: становление, проблемы, задачи: [монография] / Юнацкевич Р. И. – С.-Пб.: ИОВ ПАНИ, 2009. – 90 с.

Буянов П.Г.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена особенностям дистанционного образования в системе непрерывного профессионального образования.

Ключевые слова: непрерывное профессиональное образование, дистанционное образование, дистанционное обучение дистанционные технологии.

Buyanov P.G.

DISTANCE EDUCATION IN CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION

The article is devoted to the characteristics of distance education in continuing professional education.

Key words: Continuing professional education, distance education, distance learning, distance technologies.

УДК 811.161.2:371.3

Дідук-Ступ'як Г.І.

НАВЧАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕРАКЦІЇ РІЗНОТИПОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

У статті з'ясовано дидактичні можливості використання в навчально-виховному процесі інноваційної лінгвометодичної макротехнології "Інтерація різнотипових підходів до вивчення української мови" в основній школі. Уточнено поняттєво-категоріальний апарат лінгводидактики.